

SERİ
SERIE B

CİLT
TOME XXIV

SAYI
FASCICULE II

1974

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ

DERGİSİ

REVUE DE LA FACULTÉ DES SCIENCES FORESTIÈRES
DE L'UNIVERSITÉ D'ISTANBUL

ORMANLARIN GENEL HİZMETLERİ VE TÜRKİYE ORMANCILIGININ ÖNEMLİ SORUNLARI*

Y a z a n

Prof. Dr. Fikret SAATÇIOĞLU

Türkiye ormanlarından direkt ve endirekt olarak toplum yararına beklediğimiz hizmetler ve görevler çok büyük ve çeşitlidir. Ormanlarımızı başlıca ekonomik, kültürel ve sosyal - politik yararlar sağlayan önemli bir kaynak olarak mütalâa edebiliriz.

Ormanların millî ekonomi yönünden en önemli ödevi, Türkiye ağaç piyasasını sürekli olarak orman ürünleriyle beslemektir. Bu ödev orman kaynaklarımızın maddi, yani materyal ihtiyaçlarımızı karşılama hizmeti ve fonksiyonudur ki, daima ön plânda mütalâa edilir.

Ormanların kolektif karakterdeki kültürel hizmetleri ve ödevleri, materyal verimleri kadar önemlidir. Yurdun doğası, toprakları ve iklimi üzerindeki olumlu ve hayırlı etkiler, rekreasyon ve halk sağlığı fonksiyonları, orman varlığımızdan beklediğimiz kültürel hizmetlerdir.

Memleketimiz, orman tahribatının ve orman yok etmelerinin çok kötü akibetlerine ait pek çok örnekler gösterir. Sel afetlerinin hemen her yıl büyük tarım arazisinde hasara yol açtığı, birçok insanları yer ve yurtlarından ettiği, Türkiye'nin gerçeklerindedir. Keza orman yok etmeleri ve dolayısıyla hasıl olan çıplak dağ yamaçları, geniş yağış havzalarına dayanan su barajları ve hidroelektrik santralleri içinde bir tehlike teşkil ediyor. Toprak taşınmaları ve siltasyon, barajlar ve ona bağlı tesisleri nisbeten kısa zamanda işlemez hale getirir. Çubuk barajı 40 yıl içinde 2/3 oranında dolmuştur.

20. yüzyılın gelişmiş memleketleri ormanlarına, yalnız ağaç hazineleri olarak değil, aynı zamanda nehir ve su kaynaklarının orijini, tümüyle su rejiminin ve su yollarının düzenleyicisi, tarım, ticaret ve endüstrinin yar-

* 2 Ekim 1975 günü İzmir'deki TÜBİTAK Kongresinde verilen konferans.

dımcısı gözüyle bakarlar ve bu itibarla ormanları bolluk ve bereketin yaratıcısı adeta kutsal varlıklar olarak telâkki ederler. Bugün egemen kanaata göre tabiat, bütün kuvvetlerin dengeli bir etki bütünlüğüdür. Bu kuvvetlerin insanlar tarafından yeteri kadar anlaşılabilmesi, yahut bunlara müdahale ve tecavüz, insanlarla doğa arasında bir mücadeleye yol açar ki bu mücadelede insanlar er veya geç yenilmeye mahkûmdurlar.

Nihayet ormanlardan beklediğimiz sosyal - politik hizmetler, bilhassa elverişsiz arazi ve geçim şartları içinde yaşam standartları düşük kalmış olan orman köylüsü için büyük önem taşır. Genellikle ormancılık çalışmalarının meydana getirdiği istihdam ve gelir sağlama olanakları, birçok bölgelerde orman köylüsü geçiminin adeta teminatını teşkil eder. Bu bakımdan biraz sonra değineceğimiz Halk - Orman ilişkileri ve ağaçlandırma çalışmaları ormancılık sorunlarımızı yakından ilgilendirir.

Sizlere verdiğim bu bilgiler karşısında akla hemen cevaplandırılması gereken bir soru geliyor: «Acaba Türkiye'nin bugün sahip olduğu orman varlığı kendisinden beklenen görev ve hizmetleri hakkıyla yerine getirebilecek bir durumdadır?». Bu soruya cevap verebilmek için, bazı realiteleri dile getirmek zorunluluğu vardır. Peşinen belirtilmesi gereken en önemli gerçek. Cumhuriyet devrinin, ormanlar için cibal-i mübaha (mubah dağlar) telâkkisinin hakim olduğu saltanat devrinden, harap ve yetersiz bir orman varlığını devralmış olmasıdır. Türkiye'de orman tahribatı yüzyılların mahsulüdür. Cumhuriyet devri ormancılığının, devraldığı ormanları gereğince koruduğu ve işlettiği iddia edilemezse de, Cibal-i Mübaha telâkkisinin tedricen kalkmasında ve ormanların korunmasında büyük nüfus artışlarına ve bilhassa politik baskılara rağmen, kayda değer aşamalar sağladığı bir gerçektir.

Hava fotoğraflarından faydalanarak yapılan fotoğrametik çalışmalar, Türkiye'de mülkiyeti ihtilâflı olanlarda dahil genel orman alanının 20,1 milyon hektar olduğunu meydana çıkarmıştır. İlk bakışta tatminkâr gibi görünen bu alanın az veya çok derecede düzenli işletmeciliğe elverişli 6,1 milyon hektarı iyi nitelikte kabul edilen koru ormandır. Baltalık sahasının ancak 2 milyon hektarı verim yeteneği iyi durumda bulunmaktadır. Orta Avrupa ormancıları orman varlıklarını belirtirken sadece memleketlerinin sahip bulunduğu orman sahalarını ifade etmekle yetinirler, ormanlarının hepsi yetişme muhitinin gerektirdiği verimliliğe sahip buldukları için bozuk ve iyi orman ayırımına ihtiyaç duymazlar. Örneğin: Federal Almanya ormanlarının tümü (7,5 milyon hektar) verimli koru ormanlarıdır ve bu ormanlar yılda yaklaşık 30 - 35 milyon m³ ürün sağlarlar. Baltalık ormanı ve yakacak odun önemsizdir.

Ormanların harabiyet durumlarına, kalitelerine ve bunlara bağlı olarak verimlerine göre yapılan ayrıma Türkiye'ye benzer bir şekilde Avrupa kıtasında sadece Yugoslavya'nın bir kısmı, Yunanistan, İtalya, İspanya ve Güney Fransa gibi Akdeniz memleketlerinde raslanır.

Ormanlarımızın üretim gücü de genel alanıyla kıyaslanacak olursa çok düşüktür. Makroplana göre 1975 üretim amacı 7,5 milyon m³ yapacak ve 18 - 20 milyon ster yakacak odundur. Bu miktar ürün 6,1 milyon hektar verimli koru ve 2 milyon hektar verimli baltalık ormanlarından elde edilmektedir. Bugünkü orman varlığı, verim itibariyle memleketin bilhassa yakın gelecekte hızla artması beklenen orman ürünleri ihtiyacını karşılayacak güçte değildir. Ayrıca halen fert başına yılda yapacak odun tüketimimizin çok düşük olduğunu da gözden uzak tutamayız. Tüketim 127 dm³ olarak örneğin Japonya veya Almanya tüketiminin 1/7 si kadardır. Yıllık yakacak odun üretimimiz, bugün için 30 milyon ster olan yurt ihtiyacını karşılayacak seviyede değildir. Orman ürünleri blangomuzda yakacak odun bakımından uzun yıllardan beri, yapacak odun bakımından çok yakın bir gelecek için gittikçe büyüme eğiliminde bir açık bahis konusudur. Memleketin kalkınması ve sanayileşmesi ile birlikte, insanlarımızın yaşama standardında da meydana gelecek olan her yükseliş, orman ürünleri tüketimimiz üzerinde muhakkak etkisini gösterecektir. Bu gerçeği hızla yükselen nüfus artışıyla birlikte Türkiye için kaçınılmaz bir gelişme olarak önemle hesaba katmamız gerekir.

Verdiğim şu bilgiler ve rakamlardan açık olarak görülmektedir ki, Türkiye'nin bugün sahip olduğu orman varlığı, alan, kalite ve verim gücü bakımından maalesef kendisinden beklenen görev ve hizmetleri hakkıyla yerine getirebilecek bir seviyede değildir.

Bu realiteler, Türkiye ormancılığı için çözüme götürülmesi gereken birçok sorunlar meydana çıkarmaktadır. Ancak sorunların hepsini burada izah etmek mümkün olamayacağı gibi, lüzumlu da değildir. Bu itibarla bana tahsis edilen zaman içinde önemli gördüğüm iki ana konuya değinmekle yetineceğim. Bunlar, Orman - Köy ilişkileri ve ağaçlandırma konularıdır.

Ormanların hizmetleri ve fonksiyonları üzerine verdiğim kısa bilgilerden şu açık sonuç belirlemektedir ki, ormanlar yalnız kapladıkları alanı etkilemekle kalmazlar, bu varlığın etkileri türlü şekil ve mahiyette çok geniş bir alanı kapsar ve bu alandaki insanları da ilgilendirir. Bu itibarla her memlekette olduğu gibi, Türkiye'de de orman ve ormancılık sorun-

larıyla uzaktan veya yakından etkilenen insanların sayısı, geniş anlamda yurt nüfusuna eşit olarak kabul edilebilir. Fakat, yine de yurt nüfusunun hepsi ormanla aynı derecede ve doğrudan doğruya ilgi ve ilişkide, değildir. Memleketin orman içinde ve ormana bitişik köylerinde yaşayan insanlarımız genel yaşantıları ve geçim koşulları itibariyle orman kaynaklarına çok daha fazla bağlı ve muhtaç bir durum gösterirler. Bu durum nedeniyle 20. yüzyılın ikinci yarısında Türkiye'de «Orman - Köy İlişkileri» sorunu belirgin biçimde ortaya çıkmış, bir taraftan nüfusun artması, diğer taraftan verimli orman kaynaklarımızın daralması, sorunu daha hayati bir hale getirmiştir.

Orman - Köy ilişkileri sorununa bir yaklaşım sağlamak için mevcut orman servetimiz karşısında bu ormanlar içinde ve bitişğinde yaşayan insan nüfusu üzerinde bir açıklığa kavuşmamız, ayrıca bu insanların yaşantıları, geçim imkânları ormana yaptıkları olumsuz etkiler ve nihayet bu etkilerin önlenmesi için orman köylerinin kalkındırılması olanakları üzerinde önemle durmamız gerekiyor.

Yapılan tesbitlere göre Türkiye'de 6440 adedi orman içinde ve 8602 adedi ormana bitişik olmak üzere toplam 16.042 adet orman köyü bulunmakta ve bu köylerde 8,5 ilâ 9 milyon insan yaşamaktadır. Dağların çetin şartları altında bulunan bu nüfusun yaşantıları ve geçim olanakları sınırlı, toprak dağılışı düzensizdir. Nüfus artışının geçim darlığını ve arazi düzensizliğini olumsuz etkilediği ve bu insanların orman üzerinde türlü şekillerde beliren tahribatını artırdığı bir gerçektir. Orta Avrupa'da orta çağın sonunda kapanmış bulunan ormandan geçici olarak düşük verimde tarım arazisi kazanmak, düzensiz hayvan otlatması uygulamak, sanayiide değerlendirilmesi mümkün büyük odun kitlelerinin yakacak odun olarak kullanılması, ilkel denilebilecek konutlar için büyük miktarda yapacak odun ve Pedavra (Hartama) kullanılması, orman köylülerinin belli başlı orman tahribatı şekilleridir. Mera ve otlakların yetersizliği ve ahır hayvancılığının istenen ölçüde yapılamaması nedeniyle Türkiye ormanlarında maalesef çok tahripkâr bir hayvan otlatması vardır. Bu hayvanların başında, daha fazla orman nesillerini yok etmeye yönelen keçi büyük bir tahribat konusudur. Son istatistiklere göre, Türkiye'de mevcut 15 milyon kıl keçinin 9 milyon ve 4,5 milyon Tiftik keçisinin 2 milyonu orman köylerinde bulunmaktadır. Her yıl sarfedilen 18 ilâ 20 milyon ster yakacak odunun büyük kısmı yine orman köylerinde tükedilmektedir. Burada bir hususu belirtmek zorundayım ki, odun hammaddesinin yakılması, milli ekonomimiz için büyük bir israf ifade eder. Zira en önemli ana tüketim şekli olan kerestelik tomruk yanında endüstri

odunu olarak özetleyebileceğimiz selüloz maddesi, kâğıt, lif levhaları, kontralit yonga levhaları (suni tahta, sunta) yapımı için gerekli odun miktarı, bu endüstrilerin gelişmesi ile birlikte büyük önem taşımaya başlamıştır. Endüstri odunu ihtiyacı ve tüketiminin halen mevcut ve yapımları öngörülen birçok projelerin gerçekleştirilmeleriyle birlikte önümüzdeki dönemlerde çok büyük bir artış kaydedeceğine şüphe yoktur. Bu ihtiyacı bugün soba ve ocaklara giden odundan tasarruf ederek karşılamak zorundayız.

Bilhassa son yılların tecrübeleri göstermiştir ki, memleket ormanlarının lâyıki ile korunması, geliştirilmesi ve genişletilmesi, normal seviyede devamlı üretim olanakları sağlanması ve ormancılarımızın teknik konularda rahatlıkla çalışabilmesi için, orman - köy ilişkilerini orman ve insan yararına düzenlemek, ahenkleştirmek zorunluluğu vardır. Ancak, bu suretle bilhassa dağ ve orman köylerindeki halkın, orman üzerindeki olumsuz etkileri hafifletilebilir veya tamamen önenebilir. Bu koşullar karşısında, mümkün olan yerlerde orman köylüsünü ormanlara zarar vermeden yerinde ekonomik ve sosyal kalkındırmanın lüzum ve zarureti ortaya çıkmaktadır. Kalkındırmanın yöntem ve tedbirleri tatbikatı ve kaynakları çözüm bekleyen büyük sorunlar halindedir. Şu hususları belirtmekte fayda görürüm ki, ormancılık faaliyetlerimiz, ormanla ilgili köylere istihdam olanakları ve köy şartları içinde büyük denebilecek gelir sağlamaktadır. Yapılan tesbitlere göre tüm ormancılık faaliyetleri her orman köyüne ve ormana bitişik köye 1974 yılında 157.000 TL. sı nakit sağlayarak bu yörelerdeki halka ekonomik destek olmuştur. Bunun dışında Halk - Orman ilişkilerinin düzenlenmesi için, 1970 yılında Orman Bakanlığı bünyesi içinde Genel Müdürlük olarak Orman - Köy ilişkileri Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Bu teşekkülün amacı, kırsal alana yönelik çalışmalarla orman köylerinin kalkınmasına sektörece mümkün olan katkının yapılmasını sağlamak, ormanların gözetilmesinde halk ile işbirliği yapmaktır. Teşkilât, ilçe düzeyinde hazırlanan kalkınma planları, plot köy planları, özel planlar ve projelendirmeleri kapsıyan etüd, plan ve proje çalışmaları yapma gayreti içindedir. Genel Müdürlük aynı zamanda ilgili kamu kuruluşları ile işbirliği yaparak uygulama çalışmalarını da yürütmektedir. Bundan başka teşkilât % 1 ilâ 3 gibi düşük faizlerle plan ve projeye dayalı olarak orman köylülerine, köy tüzel kişiliklerine ve kendi aralarında kuracakları kooperatiflere karşılıklı veya karşılıksız kredi yardımı yapmaktadır. Bu kredilerle orman köylülerine dam örtülüğü, fenni arıcılık, hayvancılık, ısıtma - pişirme aracı, motorlu destere, içme suyu, yol inşaatı, elektrik inşaatı ve boğa bakımı için maddi ola-

nak sağlanmaktadır. Bildiğime göre içinde bulunduğumuz yılda, öncelikleri tesbit edilmiş 44 ilin 1101 orman köyünün il bazında etüd, plan ve projelerinin yapılması öngörülmüş ve çalışmalara başlanmıştır. Orman - Köy ilişkileri teşkilâtının bu masrafları finanse etmek üzere yönetmeliği gereğince kurulan ve iradının büyük kısmı orman idaresi gelirlerinden karşılanan bir fonu vardır. 1975 yılı sonuna kadar fonda birikeceği tahmin edilen gelirler toplamı 400.532.000 TL. sıdır. Buna göre, yıl içinde orman, köylerine, kooperatif ve birliklerine, kamu kuruluşlarına, orman içi ve bitişiği köylerinde oturan halkın sosyo - ekonomik kalkınmalarına katkıda bulunmak amacıyla yaklaşık 0,5 milyara yakın bir meblâğ karşılıklı ve karşılıksız, aynı ve nakdî kredi yardımı yapılması öngörülmüştür. Takdir edeceğiniz gibi Türkiye nüfusunun yaklaşık 1/4 ini kapsayan orman ve ormana bitişik köy insanların ekonomik ve sosyal kalkınmaları davasını bu para ile çözümlenmeye ve bu işi sadece Orman Bakanlığının ve onun bünyesinde bulunan bir Genel Müdürlüğün olanakları içinde görmek ve düşünmek çok hatalı bir görüş olur. Orman Köylüsünün kalkınması, bu dava ile ilgili bütün sektörlerin el birliği, hatta tümüyle Türk aydınlarının destekleri ve müşterek çalışmalarıyla mümkün olabilir. Tabiatıyla biraz evvel de belirttiğim gibi bu müşterek çalışmalarda ormancılık hizmetlerini memleketin en hücre dağlarına ve ormanlarına kadar götüren ve orman köylüsü ile en fazla ilgilenme durumunda olan fedakâr ormancılarımızın katkısının, mevcut imkânlarla bugünkü seviyenin üzerine çıkması düşünülemez. Katkının büyük olmasını sağlamak ve etkinliğini artırmak, bir kelime ile bu çalışmaları uygun seviyeye çıkarmak için teşkilâtın devletçe desteklenmesi ve bilhassa hazineden yardımda bulunulmasını lüzumlu görürüm. Devlet hazinesinden 5,5 milyar lira ödenek alan Köy İşleri Bakanlığı teşkilâtının bu konuda üzerine düşen görevleri, yapılması gereken ölçüde, yerine getirdiği inancında da değilim.

Diğer taraftan buldukları yerlerde kalkındırılması mümkün görülmeyen köylülerin başka yerlere nakli veya endüstri kesimine kaydırılmaları büyük ve ayrı bir sorundur. Bu köylerin sayısının 3192 adet olduğu tesbit edilmiştir. İlgililerin bildirdiklerine göre bu sayıdaki orman köyünün nakli için 100 milyar Türk lirasına ve uzun zamana ihtiyaç vardır.

Ormancılığımızın önemli sorunlarından biri de Türkiye'nin ağaçlandırılması sorusudur. Verim yeteneğini kaybetmiş bozuk bünyede koru ve baltalık sahası olarak 12 milyon hektar orman arazisinin en az 7,5 milyon hektarı öncelikle ve ekonomik anlamda ağaçlandırılma durumunda ve zorundadır. Ancak bu suretle Türkiye'nin orman alanının genişletilmesi

ve ormanlarımızın yurt ihtiyaçlarının zorladığı yüksek verim potansiyeline kavuşturulması mümkündür. Bu itibarla ağaçlandırma ve erozyonla savaş çalışmalarının, ormancılığımızın en önemli görevlerinin başında yer alması gerekir. Türkiye ölçüsünde ağaçlandırma seferberliği ilân etmek durumundayız. Bu çalışmaların Makroplan ve tatbikat planları gereğince yürütülmesini Kürsü olarak öngörmüş ve çalışmaların teknik tatbikatı için gereken planlama çalışmalarını öğretim ve eğitim açısından en olumlu tarzda sonuçlandırmış bulunuyoruz. Teşkilâtın bugünkü kapasitesine göre, yılda en az 100 bin hektar sahada ağaçlandırma yapılması mümkün ve zorunlu görülüyor. Bu suretle 7,5 milyon hektar alanın ağaçlandırılarak verimli orman sahamızın genişletilmesi 75 yıl sürecektir. Ancak, belirtmek zorundayım ki görevli Genel Müdürlüğün kuruluş kanunu Yüce Meclislerden 5 yıldan beri çıkarılamamış, malî yetersizliklerle birlikte, bilhassa politik müdahaleler ve engeller nedeniyle geçen yılın sonuna kadar yapılan ağaçlandırmalar gereğinin çok gerisinde kalmıştır. Örneğin, ikinci 5 yıllık plan döneminde maalesef ancak 121.420 hektar alan ağaçlandırılabilmiştir. Diğer taraftan ülkemizin ağır bir erozyon tehdidi altında bulunduğunu, büyük toprak kayıpları yanında, sel baskınları ile önemli can ve mal kayıplarına uğradığını yukarıdaki izahımda belirtmiştim. Ağaçlandırma çalışmaları gibi erozyonla savaş çalışmaları da hizmetlerin çok gerisinde kalmış ve bir kaç mıntıka hariç, sembolik olmaktan ileri gidememiştir. Plan hedeflerine bir an evvel ulaşabilmek amacıyla 1974 yılı içinde 10 Bölge Müdürlüğü 33 Başmühendislik ve 142 Proje Mühendisliği kuruluşu sağlanmıştır. Ağaçlandırma çalışmalarında bir hamle yapmak ve bu çalışmaları hızlandırmak maksadıyla 1975 yılı programı geniş tutulmuş ve 37.300 hektar ağaçlandırma, 6880 hektar erozyon kontrolü, 1310 hektar orman içi mera ıslahı ve 20.000 hektar kadar suni tensil ağaçlandırması olmak üzere toplam 65.490 hektar tesisin gerçekleştirilmesi planlanmış ve teşebbüs 1975 Şubat - Mart aylarında detaylı projelere bağlanmıştır. Ayrıca bu büyük işin gerçekleştirilmesi için 69 ton tohum üretimi, 298 milyon adet fidan üretimi, 50 erozyon havzasının etüd ve projelendirilmesi ve makineyle çalışmayı mümkün kılacak yerler için 30 adet yüksek takatte Dozerlerin Japonya'dan ithali ve Ağaçlandırma Genel Müdürlüğü emrine verilmesi gerçekleştirilmiştir. Mali olanak olarak, katma bütçeden 75 milyon, Döner Sermaye bütçesinden 125 milyon TL sı ve bunlara ek olarak Orman Genel Müdürlüğü döner sermaye bütçesinden yılı içinde yapılacak tasarruflarla sağlanacak 92 milyon TL lık kaynağın Devlet Planlama Teşkilâtının yatırım olanağına dönüştürülmesi sağlanmıştır. Bu suretle Orman Genel Müdürlüğünce işletmeler tarafından finanse edilecek olan 20 bin hektar suni tensil hariç tutulacak

olursa hektara 6 bin liranın üzerinde bir tahsisat öngörülmüş ve kabul edilmiş bulunmaktadır. Bu konuda üzüntü ile belirtmek zorundayım ki ağaçlandırma teşkilâtı elemanlarının bütün çabalarına, makine, teçhizat kifayetine rağmen, projelerin tümüyle gerçekleştirilmesinin mümkün olmayacağı anlaşılmaktadır. Burada en büyük engel, zaman zaman kendini hissettiren para sıkıntısı (likit darlığı) ve politik mülâhazaların desteklediği bazı köylü çevrelerinin, orman rejimi ve sınırları dahilinde bulunan sahalarda ağaçlandırmaya karşı çıkmaları ve bu konularda adeta mahalli teşkilâtı baskı altına alma gayretleridir.

Bu durum, aydın çevreler ve bilhassa Yüce Meclislerce, Orman Bakanlığının yeteri kadar ağaçlandırma yapmadığı hususundaki şikayetlerine de aykırı bir gidişatın ifadesi olarak belirmektedir. Kaldı ki ben şahsen öngördüğümüz 1975 ağaçlandırma randımanımızı dahi yeterli bulmamaktayım. Bu konudaki konuşmamın başında da belirttiğim gibi, Türkiye'nin ağaçlandırma seferberliğini sadece Orman Bakanlığı değil, başta Hükümetimiz olmak üzere bütün kuruluşların desteklemesi ve bu çalışmalarını herhangi bir hukuki mesnede dayanmadan engellemek isteyenlere karşı kesin ve kararlı bir tutum içinde devlet otoritesinin hakim kılınması zaruridir. Ormanlık sorunlarımızı ulusal menfaatlarımıza uygun bir çözüme ulaştırabilmek ve ormanlarımızdan yurt çapında haklı olarak beklediğimiz ekonomik, kültürel ve Sosyal hizmetleri gerçekleştirebilmek için, politik düşünceleri ve çıkarları bir tarafa bırakmak elimizdeki bütün olanakları ormanlarımızın korunmasına, genişletilmesine, imar ve ıslahına ve bu yoldan verimlerinin en yüksek düzeye çıkarılmasına, aynı zamanda kollektif etkilerinin emniyet altına alınmasına yöneltmemiz gerekiyor.

Sizlere bu kısa konuşmamla ormancılığımızın bazı aktüel konuları ve karşılaşılan zorluklar hakkında bir fikir verdiğim intibaındayım. Bu vesile ile orman mntıklarında, bilhassa bölve ve işletme kademesinde köy ve kentlerde, halkın içinde ve yanında çalışan Orman Yüksek Mühendislerinin ve diğer teknik personelin fedakâr çalışmalarını şükranla anmayı vazife sayıyorum.